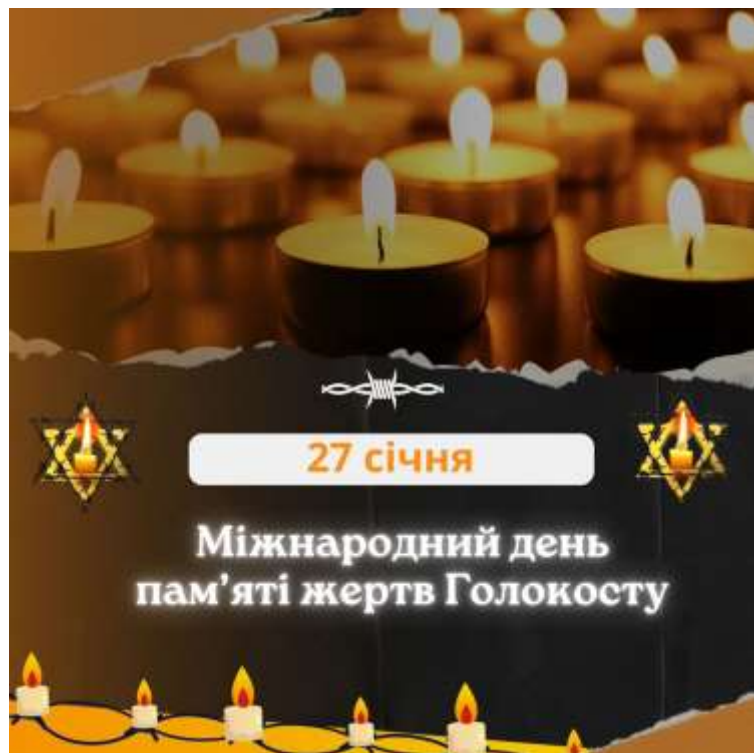

**МУЗЕЙ ГЕНОЦИДУ «ТЕРИТОРІЯ ПАМ'ЯТІ»
УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФОНД ПІДТРИМКИ ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»;
ЛОС-АНДЖЕЛЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (LOS ANGELES UNIVERSITY)
(USA);
АРІЄЛЬСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ARIEL UNIVERSITY CENTER OF
SAMARIA) (ISRAEL);
ЗАХІДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТІМІШОАРИ (WESTERN UNIVERSITY
OF TIMISOARA) (ROMANIA)**

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції
«ПРОБЛЕМА ГЕНОЦИДУ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА»**

(Одеса, 23-24 січня 2025 року)

Одеса -2025

УДК:

Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 23-24 січня 2025 р.) 88 с.

Рецензенти:

Готинян Віталія Віталіївна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри культурології Одеського національного університету імені І. І. Мечнікова

Наумкіна Світлана Михайлівна - доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції «Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства» вміщує матеріали, які досліджують концепцію геноциду в творах Рафаля Лемкіна: філософське та правове підґрунтя; культурний геноцид: від доктрини до відповідальності; геноциди ХХ століття та їх вплив на генезу моральних складових людства; геноцидальні практики Російської імперії і їх доктринальне підґрунтя; вплив рішень міжнародних кримінальних трибуналів на колективну пам'ять щодо геноцидів; меморіалізація пам'яті жертв геноцидів; геноцидальний вимір агресії Росії проти України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 12 від 27 березня 2025 р.)

«Проблема геноциду: виклики сучасного суспільства»

23-24 січня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Русланович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Козленко Павло Юхимович – голова правління Громадської організації «Одеський центр дослідження Голокосту»

іншого – на підготовку фахівця як людини культури, здатної до здійснення гуманістично спрямованої професійної діяльності.

Отже, гуманітаризація освіти є важливим етапом у формуванні сучасного фахівця, здатного адаптуватися до викликів сучасності. Для забезпечення цієї мети необхідно вдосконалювати методи викладання гуманітарних дисциплін, а також розвивати цифрові платформи та інноваційні підходи.

Список використаних джерел:

1. Coursera, EdX — онлайн-платформи для гуманітарної освіти.
2. Відкритий університет Майдану (ВУМ).

Поплавська Тетяна Миколаївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, *Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*,

Барков Степан Федорович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ОНП «Філософія», *Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-ЦІННІСНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ ЗАСОБАМИ ОСВІТИ

У сучасному світі, де спостерігаються виклики глобалізації, цифровізації та моральної кризи, формування духовно-ціннісної сфери особистості набуває особливого значення. Освіта, будучи інструментом соціалізації та розвитку, покликана не лише забезпечувати знаннями, але й формувати високі моральні ідеали, етичні переконання та духовну гармонію, так думали і до того прагнули видатні українські педагоги Костянтин Дмитрович Ушинський та Василь Олександрович Сухомлинський.

Звернення до культурної спадщини цих видатних педагогів дозволить нам зробити аналіз можливостей і засобів освіти, які сприяють вихованню духовно-ціннісної сфери особистості, що є актуальною проблемою у сучасному філософсько-освітньому дискурсі.

Духовно-ціннісна сфера особистості – це система уявлень, ідеалів, переконань і моральних принципів, які визначають поведінку людини та її ставлення до світу. Ця сфера формується у процесі виховання у родині та засобами освіти у школі. Особливості цього процесу полягають у формуванні високих моральних ідеалів, етичних переконань і духовного світогляду. Воно спрямоване на розвиток особистості, здатної жити за принципами добра, справедливості та любові до ближнього. У центрі цього процесу – виховання здатності до самопізнання, усвідомлення сенсу життя та формування гармонійного зв'язку між людиною і світом.

Українська педагогіка здавна приділяла значну увагу формуванню духовності, ця тема розглядалась та розвивалась такими корифеями філософсько-освітньої думки як К.Д. Ушинський та В.О. Сухомлинський.

Костянтин Дмитрович Ушинський, основоположник наукової педагогіки в Україні, значну увагу приділяв формуванню духовності у процесі виховання.

В його працях духовність розглядається як невіддільна складова цілісного розвитку особистості, що поєднує моральні, естетичні та культурні аспекти, до яких він відносив:

Цілісність виховання: Ушинський наголошував, що виховання має охоплювати як інтелектуальну, так і духовну сфери життя особистості. Він вважав, що без розвитку моральних і духовних якостей освіта втрачає свою цінність. У своїй праці "Людина як предмет виховання. Досвід педагогічної антропології" (1867–1869) він аналізує взаємозв'язок між фізичним, розумовим і духовним розвитком особистості. Він підкреслює, що виховання повинно розвивати гармонійну людину, де духовність є невіддільною частиною.

Моральне виховання: основою формування духовності є моральне виховання, яке Ушинський розглядав як систему засвоєння загальнолюдських цінностей, таких як доброта, чесність, працьовитість, повага до інших. У праці "Рідне слово" (1864) педагог висловлює думку, що вивчення рідної мови формує моральні і духовні якості особистості, допомагає виховувати патріотизм і любов до культури.

Національно-патріотичне виховання: формування духовності має базуватися на любові до рідної землі, історії, мови та культури. Ці ідеї були розвинуті Ушинським у статті **"Про народність у громадському вихованні"** (1857). У цій статті автор стверджує, що народна культура і традиції є основою формування духовності особистості. Ушинський закликає використовувати національну мову та фольклор у навчальному процесі.

В. О. Сухомлинський, у низці своїх праць «Серце віддаю дітям» (1972), «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості» (1968) та «Як виховати справжню людину» (1975) наголошував на гармонійному розвитку дитини через емоційно насичене навчання та виховання естетичних і моральних почуттів, розкривав методи формування гармонійної особистості в умовах шкільного навчання та ділився своїм досвідом морального виховання і розвитку емоційної сфери та духовності учнів засобами освіти.

Згідно з думкою вченого, духовно-ціннісне виховання охоплює кілька аспектів:

1. Моральний – виховання совісті, відповідальності, справедливості.
2. Естетичний – розвиток почуття прекрасного, здатності цінувати культуру, мистецтво.
3. Духовний – формування ідеалів, життєвих цілей, здатності до самоаналізу.

Ідеї К.Д. Ушинського та В.О. Сухомлинського залишаються актуальними у сучасній педагогіці. Їх підходи до формування духовності можна адаптувати до сучасних викликів, таких як глобалізація, секуляризація та зростання культурної різноманітності, а їх рекомендації щодо використання рідної мови, культури і праці у вихованні є важливими інструментами для забезпечення цілісного розвитку особистості у сучасному світі.

Дійсно, сучасна освіта може відігравати ключову роль у формуванні духовних цінностей, але, як наполягали обидва видатних педагога, за умов гуманітаризації освітянського процесу, поширення вивчення літератури, як національної, так і всесвітньої, вивчення національної історії та історії

мистецтва, святкування народних свят, поширення вивчення народної творчості, що допоможе сприяти формуванню уявлень про духовні ідеали рідної культури, про свою рідну культурну спадщину. Наприклад, вивчення творів Тараса Шевченка чи Лесі Українки допомагає учням усвідомити значення боротьби за справедливість, любов до Батьківщини тощо.

У наш час, формуванню духовних цінностей може також сприяти інтеграція етичних проблем у природничі науки: обговорення впливу людської діяльності на екологію, а участь школярів та студентів у різноманітних гуртках, театральних студіях, та волонтерських ініціативах можуть формувати почуття відповідальності й взаємодії.

Особисту увагу у формуванні духовно-ціннісної сфери особистості треба приділяти інформаційним технологіям, тому що саме цифрові ресурси дозволяють створювати інтерактивні програми, які сприяють духовному вихованню. Наприклад, освітні платформи з елементами гейміфікації, які присвячені вивченню культури та етики.

Таким чином, проблема формування духовно-ціннісної сфери особистості може бути вирішена за допомогою цілого віяла можливостей, які зараз має сучасна українська педагогіка. Серед існуючих підходів до формування духовно-ціннісної сфери особистості слід зазначити: по-перше, традиційний підхід, тобто використання культурної спадщини, народних традицій і релігійних цінностей. У цьому контексті важливу роль відіграють уроки літератури, історії та народознавства; по-друге, інноваційний підхід: інтеграція сучасних технологій і методик у виховний процес. Наприклад, використання інтерактивних програм для вивчення філософських і моральних дилем; по-третє, проектна діяльність: залучення учнів до волонтерських ініціатив, створення соціально значущих проектів, що сприяють формуванню відповідальності та емпатії; по-четверте, педагогіка співпраці, яка орієнтується на взаємодію педагога та учнів як партнерів, на побудові довірливих стосунків, що допомагають розкрити духовний потенціал кожного.

Поплавська Тетяна Миколаївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, *Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*,

Пересунько Павло Юрійович, здобувачк другого (магістерського) рівня вищої освіти, навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та реабілітації, *Університет Ушинського, м. Одеса, Україна*

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій та глобалізації системи освіти ключовим завданням є адаптація навчальних процесів до сучасних викликів. Сучасні освітні технології (СОТ) дозволяють